

iTeach: Experiențe didactice

ISSN 2247 – 966X

Nr. 94 / iunie 2019

94

Trebuie încurajată evoluția, de orice fel, cu orice preț și cu orice mijloace?
| de Lusiana Drăgușin

Descentralizarea sistemului educațional
| de Silviu Suliță

Eficiența utilizării resurselor digitale în procesul de predare-învățare-
evaluare a matematicii de gimnaziu
| de Roxana-Maria Manea, Valentina Antonescu, Corina
Gheorghiu

Lectura, între necesitate și opțiuni (Studiu)
| de Izabela Panait

Școala incluzivă
| de Mariana Vizitiu

Strategii de optimizare a pregătirii elevilor pentru examenele naționale
| de Marinela Suliman

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experientededactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea
Profesorilor)

dr. Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (Institutul de Științe ale Educației)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea
Personalului Didactic)

dr. Ema FÂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa
Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Trebuie încurajată evoluția, de orice fel, cu orice preț și cu orice mijloace?

De **Lusiana Drăgușin**

Vremuri grele, nu doar par, ele sunt concrete, reale. Umanitate, spiritualitate, politic, social, toate sunt pe o pantă vizibilă descendentă. E retorică și perimată întrebarea: *Încotro ne îndreptăm?*

Le consider a fi pline de capcane, teoriile acestea psiho-socio-umane, care provin de la diverse persoane autodidacte, meditativ-introspective ș.a.m.d., și vai, câte denumiri rămân inaccesibile multor persoane.

Așadar:

- ești doar o persoană deșteaptă dacă observi greșeala și evidențiezi/punctezi că ea chiar există; sau
- ești o persoană inteligentă dacă te prefaci că nu observi greșeala, deși ea există și culmea, trebuie să fii tacticos/mieros, să nu cumva să deranjezi pe cel/cea care a greșit.

Incredibilă departajarea, ierarhizarea aceasta: deștept vs inteligent!

De acord, e minunat, e fairplay, e divin să ierți! Dar, doar de dragul unei așa zise inteligențe, să lași ca greșeala să persiste, să crească doar pentru că asta înseamnă inteligență, e deja mult prea mult!

Lumea din zilele noastre pare a avea din ce în ce mai puțin discernământ, nu mai există logică și rațiune, chiar dacă omenirea face pași uriași spre modernismul acesta, pe care îl duce la cote extreme, alarmante de-a dreptul. Există o dezvoltare inexplicabilă a copiilor, a adolescenților, a tinerilor, în general, care nu are niciun fundament clar.

Teoriile sunt subiective și fiecare Institut de Cercetare face presupuneri ce țin de alimentație, de modificările genetice la aproape tot ce există pe Terra.

Se putem spune despre schimbările politice, către ce spectru se îndreaptă omenirea din acest punct de vedere? Se țintește spre globalizare, spre unitate în diversitate sau invers, spre diversitate în unitate? Nimeni, nu știe exact!

Se adâncește ura aceasta rasială, religioasă și fiecare individ emite teorii, păreri, concepte proprii, bazate pe experiențe personale? Toate astea au iz de haos!

Nu putem conviețui pe criteriul fiecare face ce poate, cum poate, ce vrea, când vrea, unde vrea, ș.a.m.d. doar pentru că asta înseamnă democrație, libertate de expresie sau alte categorii conexe principiului democratic.

E frumos să fim liberi, e frumos să fim proprii noștri stăpâni, dar e doar frumos, că real nu se prea poate.

Cred că orice națiune, indiferent de gradul ei de civilizație, trebuie să aibă repere, trasee și ținte bine stabilite, să nu treacă în ignoranță, oricât de evoluată ar fi, să respecte principiile etice,

morale și creștine care au rădăcini și care nu s-au ivit de nicăieri, așa cum se ivesc, în zilele noastre, tot felul de teorii, de concepte, de idei care mai de care mai șocante, având explicații puerile de genul: eh, lumea a evoluat și nu mai poate fi dusă de nas!

Dimpotrivă, mi se pare că omenirea e într-o continuă amăgire, amețelă, prăbușire și a pierdut controlul.

Unde, cât și până când? e o întrebare care macină tot mai mult, măcar pe aceia dornici de evoluția ordonată, organizată, pas cu pas spre și în favoarea binelui.

Stă în puterea dascălilor, din întreaga lume aș zice, să îndrume, să implementeze, să militeze pentru accesul la modernism, fără a arde și a transforma în cenușă, munca sutelor de ani de cercetare, studiu, de propagare a educației, a evoluției și de ce nu a ființei ca mod existențial în societatea care e mai mult decât neomodernistă?

Eu am convingerea că da! Stă în puterea noastră, să milităm și să educăm generațiile actuale și viitoare, doar folosind principii, care au fundamente psiho-pedagogice și care, da, cu toată deschiderea chiar, pot fi remodelate, ajustate, adaptate societății moderne.

Stă în puterea dascălilor, să educe, cu mijloace psihopedagogice, generațiile actuale și viitoare!

Descentralizarea sistemului educațional

De **Silviu Suliță**

Eficiența sistemului educațional este determinată într-o mare măsură de modul în care sunt proiectate structurile instituționale aferente dar și de mentalitatea persoanelor care ocupă funcțiile de conducere.

Reformarea sistemului educațional trebuie să aibă în vedere: descentralizarea instituțională și schimbarea mentalității personalului didactic de conducere.

Structura actuală (moștenită dintr-un sistem social dictatorial) este bazată pe: centralizare, birocratizare excesivă și organigrame supraîncărcate. Consecințele sunt: creșterea nemotivată a numărului de funcții, apariția unor sarcini de serviciu care nu au legătură cu realitatea școlară, întocmirea unor documente nerelevante și cheltuirea nejustificată a unor fonduri financiare.

Mentalitatea diriguitorilor învățământului (moștenită dintr-o tradiție a castelor intangibile) este bazată pe sistemul complex de: pile, cunoștințe și relații. Consecințele sunt: transformarea instituțiilor școlare în instrumente de control politic discreționar, angajarea unor persoane obediente și slab pregătite profesional.

Analiza atentă a organigramelor, sarcinilor și atribuțiilor care revin instituțiilor și personalului de conducere demonstrează anacronia organizațională a sistemului educațional.

O scurtă trecere în revistă a structurii Ministerul Educație Naționale (așa cum este aprobată prin H.G. nr. 26/2017 cu modificările și completările ulterioare) ne prezintă un hățiș de: Direcții Generale, Direcții, Servicii, Birouri, Compartimente și Unități.

- Direcția Generală Educație Timpurie, Învățământ Primar și Gimnazial (2 Direcții)

- Direcția Generală Învățământ Secundar Superior și Educație Permanentă (2
- Direcții și 1 Compartiment)
- Direcția Generală Învățământ Universitar (3 Direcții, 1 Serviciu și 1 Birou)
- Direcția Generală Relații Internaționale și Afaceri Europene (1 Direcție și 2 Compartimente)
- Direcția Generală Management Strategic și Politici Publice (1 Direcție și 1 Serviciu)
- Direcția Generală Inspecție și Control (2 Direcții)
- Direcția Generală Minorități și Relația cu Parlamentul (2 Direcții și 1 Compartiment)
- Direcția Generală Economică (1 Direcție, 2 Servicii și 2 Compartimente)
- Direcția Generală Juridic (2 Direcții, 1 Serviciu, 1 Compartiment și 2 Birouri)
- Direcția Generală Infrastructură (3 Direcții, 1 Serviciu și 2 Compartimente)
- Compartimentul Audit Intern
- Compartimentul Informații Clasificate
- Unitatea de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă
- Unitatea de Management al Proiectelor pentru Modernizarea Rețelei Școlare și Universitare
- Unitatea de Implementare a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurate (1 Serviciu)
- Organismul Intermediar pentru Programul Operațional Capital Uman (OI POCU) (6 Servicii).

Numărul maxim de posturi din aceste structuri este 509, exclusiv demnitarilor și posturile aferente cabinetului ministrului. Există: 1 Ministru, 5 Secretari de Stat, 1 Secretar General și 1 Secretar General Adjunct.

Instituțiile care funcționează în subordinea sau coordonarea Ministerului Educației Naționale sunt numeroase, fiecare având propria structură organizațională. Iată doar câteva exemple edificatorii:

- Unitatea pentru Finanțarea Învățământului Preuniversitar
- Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI)
- Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP)
- Agenția de Credite și Burse de Studii (ACBS)
- Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP)
- Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS)
- Centrul Național de Evaluare și Examinare (CNEE)
- Comisiile Naționale de Specialitate pe Discipline (CNSD)
- Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU).
- Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT)

- Comisia Națională a României pentru UNESCO
- Centrul European UNESCO pentru Învățământul Superior (CEPES)
- Federația Sportului Școlar și Universitar (FSSU)
- Centrul pentru Formare Continuă în Limba Germană
- Centrul pentru Formare Continuă în Limba Maghiară
- Secretariatul Național Român al Rețelei Universităților de la Marea Neagră
- Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC)
- Societatea „Editura Didactică și Pedagogică” SA
- Agenția de Administrare a Rețelei Naționale de Informatică pentru Educație și Cercetare (ARNIEC)

Numărul total de posturi din instituțiile enumerate anterior este greu de estimat, dar cu siguranță depășește câteva mii.

Inspectoratele școlare județene și Inspectoratul Școlar al Municipiului București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Educației Naționale în a căror subordine funcționează unități conexe, unități pentru activitatea extrașcolară și cluburi sportive școlare. Analizând structura organizatorică a unui Inspectorat Școlar Județean (aprobat individual prin OMEN), putem observa multitudinea funcțiilor.

- Inspector școlar general
- Inspector școlar general adjunct - Domeniul management - coordonează inspectori școlari (Management instituțional, Managementul resurselor umane, Dezvoltarea resursei umane, Educație permanentă, Proiecte educaționale, Învățământ particular și alternative educaționale, Activități extrașcolare, Minorități naționale) și consilieri (Rețea școlară, Plan școlarizare).
- Inspector școlar general adjunct - Domeniul curriculum și inspecție școlară - coordonează inspectori școlari (Monitorizarea programelor privind accesul la educație, Educație timpurie, Învățământ primar, Limba și literatura română, Limbi moderne, Matematică, Informatică, Fizică, Chimie, Biologie, Istorie, Geografie, Socio-umane, Arte, Religie, Educație fizică și sport, Învățământ profesional și tehnic, Învățământ special).
- Consilier juridic
- Auditor
- Domeniul economic și tehnic-administrativ (Financiar-contabil, Secretariat-arhivă, Normare-salarizare, Informatizare, Tehnic-administrativ, Depozit manuale școlare)

Numărul de posturi dintr-o astfel de structură este în jur de 50. Ținând cont de faptul că există astfel de structuri în toate județele și în capitală, numărul total de angajați este peste 2000.

Structura unei Case a Corpului Didactic (aprobat prin OMEN) cuprinde mai multe servicii.

- Director coordonator
- Serviciul resurse, informare, programare (Bibliotecă, Editură, Informatizare, Programe)
- Serviciul secretariat-arhivă
- Serviciul financiar-administrativ

- Contabilitate

Numărul de posturi dintr-o astfel de structură este în jur de 12. Ținând cont de faptul că există astfel de structuri în toate județele și în capitală, numărul de total angajați este de peste 500.

Direct sau indirect, în subordinea M.E.N. se află: instituții de învățământ superior, institute de cercetare, colegii, licee, școli, grădinițe, cluburi sportive și biblioteci.

Modificarea întregii structuri organizatorice (de coordonare, îndrumare și control) a sistemului educațional presupune luarea de decizii asupra modului în care sarcinile și atribuțiile vor fi: păstrate, redistribuite, comasate sau desființate.

Ce soluții posibile ar putea fi oferite pentru implementarea descentralizării?

- Se vor menține atribuțiile Comisiilor Naționale de Specialitate pe Discipline (CNSD).
- Se vor menține atribuțiile Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU).
- Se vor menține atribuțiile Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).
- Se vor extinde atribuțiile Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP). Iată câteva exemple de sarcini:
 - Vor evalua în mod extern calitatea educației oferite de instituțiile de învățământ preuniversitar și de alte organizații furnizoare de educație.
 - Vor autoriza, acredita și evalua periodic unitățile de învățământ preuniversitar.
 - Vor asigura calitatea învățării în instituțiile de învățământ preuniversitar prin profesori metodiști.
 - Vor monitoriza implementarea programelor naționale.
- Se vor extinde atribuțiile Centrului Național de Evaluare și Examinare (CNEE). Iată câteva exemple de sarcini.
 - Vor proiecta, coordona și organiza sistemele naționale de evaluare și examinare ale elevilor din învățământul preuniversitar.
 - Vor desemna centrele de coordonare (unitățile unde se vor primi și de unde se vor distribui lucrările), comisiile de evaluare și examinare, precum și centrele de evaluare și examinare la nivelul fiecărui județ.
 - Vor coordona procesul de evaluare a manualelor școlare.
 - Vor proiecta, coordona și organiza sistemele naționale de evaluare și examinare ale cadrelor didactice în vederea angajării acestora în sistemul de învățământ.
 - Vor proiecta, coordona și organiza sistemele naționale de evaluare și examinare ale experților în management educațional în vederea selecției acestora pentru funcțiile de director.
- Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice și a experților în management educațional va fi realizată doar în cadrul universităților.
- Se va acorda autonomie școlilor pe mai multe direcții: curriculum, resurse umane și resurse financiare.
- Directorilor de școli li se vor extinde atribuțiile și vor fi degrevați de ore. Aceștia (în calitate de ordonatori de credite) vor propune consiliilor de administrație ale școlilor proiecte pentru dezvoltare instituțională. Dacă proiectele vor fi aprobate, vor fi cerute primăriilor fondurile necesare implementării acestora.
 - Vor coordona politica de resurse umane de la nivelul școlii.
 - Vor organiza examenele și evaluările naționale în cooperare cu CNEE.
 - Vor media relațiile din cadrul comunităților școlare.
- Profesorii se vor întâlni în cadrul unor cercuri pedagogice de specialitate doar înainte de începerea anului școlar. În cadrul acestor seminarii, se vor alege coordonatorii cercurilor pedagogice, se vor prezenta metodiștii, mentorii, îndrumătorii de practică pedagogică, se vor da exemple de bune practici și se va stabili un orar al inspecțiilor în vederea obținerii gradelor didactice.
- Vor dispărea zilele metodice din orarele școlilor.
- Va fi implementată informatizarea sistemului educațional.
 - Documentele școlare vor exista doar în format electronic.
 - Va fi creată o bază de date a elevilor care să cuprindă și documentele scanate ale acestora.
 - Va fi creată o bază de date a profesorilor care să cuprindă documentele scanate ale acestora și dosarele personale.
 - Înscrierea profesorilor pentru diferite cursuri nu va mai necesita dosare în format letric, verificându-se doar documentele aflate în baza de date.
 - Formarea continuă a profesorilor va fi realizată în special pe platforme de e-learning.
 - Se va implementa catalogul electronic.
 - Instruirile cu directorii și profesorii se va face prin sistemul de conferințe video pe internet.
 - Va fi realizată o bază de date (cu posibilitatea vizualizării publice) a orelor disponibile pentru fiecare unitate de învățământ și a profesorilor încadrați pe diferite discipline.
 - Fiecare școală va avea un site care va cuprinde informații despre unitate, activități și cadre didactice.
 - Secretariatele școlilor vor avea la dispoziție un software care să poată genera automat diferite documente necesare elevilor, părinților și profesorilor.
- MEN va fi restructurat și va cuprinde doar: CNSD, CNATDCU, ARACIS, ARACIP și CNEE. Celelalte structuri de control, agenții, centre, autorități, comisii, ISJ-uri și CCD-uri vor fi desființate. Personalul didactic din aceste instituții va trece la catedră în locul profesorilor necalificați și al pensionarilor. Aceste modificări vor reduce birocrăția și cheltuielile nejustificate cu angajații.

Variante și soluții pentru descentralizarea sistemului educațional există, trebuie doar supuse dezbaterii publice și perfecționate. Cine însă își va asuma implementarea acestor transformări substanțiale, având în vedere aparatul politic de propagandă și

represiune reprezentat de miile de persoane care ocupă acum funcții de conducere inutile?

Eficiența utilizării resurselor digitale în procesul de predare-învățare-evaluare a matematicii de gimnaziu

De **Roxana-Maria Manea**

Disciplina "matematică" poate exista, în programul unui elev de gimnaziu, sub mai multe forme, care aduc sau nu aduc un plus în procesul de învățare pe care acesta îl desfășoară, diferența fiind făcută de măiestria cu care profesorul reușește să organizeze activitatea didactică, din punct de vedere educativ, recreativ, psihologic. Consider că timpul alocat acestei discipline este unul scurt, de aceea, pentru a-l folosi cât mai eficient, conținuturile matematicii trebuie foarte bine analizate, selectate, structurate și atent direcționate de către profesor elevului, în așa fel încât predarea, învățarea, evaluarea ce stau la baza actului educațional să fie integral acoperite. Apelând la diferite strategii didactice, profesorul poate oricând să îmbunătățească modul în care elevul privește învățarea disciplinei matematice.

Tehnologia este vizibil apărută în viața noastră, de aceea, în prezent lumea depinde într-o mare măsură, de "totul" pe care aceasta îl pune la dispoziție. Ideea de baza aici, este alegerea corectă și limitată a tot ceea ce înseamnă tehnologie.

În anii școlari 2012-2014, 16 elevi din cadrul Școlii Gimnaziale „Nicolae Crevedia”, comuna Crevedia Mare, județul Giurgiu, au fost implicați într-un proiect desfășurat la nivel național „Mă pregătesc din ciclul primar pentru gimnaziu”, urmărindu-se ameliorarea efectelor de tranziție școlară între ciclurile de învățământ primar și gimnazial. Pe toată etapa derulării acestui proiect (mai 2013-ianuarie 2014), pe lângă activitățile curriculare și extracurriculare desfășurate, elevii și profesorii participanți în proiect au avut ocazia de a utiliza portalul PREVINS și materialele digitale conținute (lecții, teste, forum, bibliotecă virtuală, mapă digitală), ca suport online pentru învățare și adaptare școlară.

Ca profesor de matematică, în cadrul acestui proiect am căutat să realizez și să desfășor o activitate de calitate care să contribuie la atingerea obiectivelor inițial stabilite.

În prima etapă a proiectului, mai 2013-iunie 2014, activitățile desfășurate cu elevii din grupul țintă au vizat relația elev al ciclului primar – elev al ciclului gimnazial. S-a lucrat în permanență cu elevii clasei a IV implicându-i uneori, în activitățile școlare și extrașcolare ale unor elevi de clasa a V-a din cadrul aceleiași unități de învățământ. Învățarea didactică a avut ca suport portalul PREVINS, pe care l-am utilizat împreună cu copiii în toate etapele procesului didactic.

În a doua etapă a proiectului, septembrie 2013- ianuarie 2014, am lucrat cu același grup țintă, explorând și profitând la maxim de resursele didactice pe care proiectul le-a pus la dispoziția noastră. În toată această perioadă activitatea de predare-învățare-evaluare a matematicii s-a desfășurat folosind platforma educațională în procent de 80%. Elevii, fiind familiarizați cu tehnologia, au primit cu bucurie această idee/formă de învățare asistată de calculator.

Primul raport centralizator privind feedback-ul obținut de la clasa de elevi, s-a realizat la începutul anului școlar 2013-2014, după ce aceștia au susținut online testul predictiv.

Chestionarele în acest sens, au fost aplicate grupului de 16 elevi, ajunși acum în clasa a V-a, din cadrul Școlii Gimnaziale „Nicolae Crevedia”, Crevedia Mare, județul Giurgiu.

Aplicarea testului de evaluare a avut drept scop principal evidențierea nivelului de pregătire la care se situează elevii la începutul ciclului gimnazial. Totodată s-a dorit ca prin intermediul acestui tip de testare elevii să se familiarizeze cu structura și gradul de dificultate al testelor ce vor fi susținute de către aceștia pe tot parcursul anilor școlari ce succed anului școlar în curs.

Testul de evaluare online a fost creat în raport cu competențele generale și specifice ale programei școlare, păstrându-se ideea de „poveste”, structura animată, asemănător tuturor tipurilor de lecție din portal, acest lucru consider ca a amplificat dorința elevilor de a rezolva cât mai multe exerciții din testul propus, stârnindu-le curiozitatea de a descoperi cât mai multe adevăruri matematice. Testul online cuprindea 15 itemi obiectivi (cu alegerea duală și cu alegere multiplă); ca grad de dificultate, întrebările au fost împărțite astfel: 6 ușoare, 5 medii și 4 grele.

Din analiza datelor obținute în urma aplicării chestionarelor privind conținuturile digitale s-a observat faptul că toți elevii clasei a V-a au accesat platforma, pentru a parcurge lecțiile digitale în vederea recapitulării materiei de clasa a IV-a, cel puțin de două ori pe săptămână. Conținuturile digitale prezente au fost pe înțelesul lor, iar elementele componente ale conținutului digital au fost ușor accesibile. În ceea ce privește înțelegerea semnificației anumitor noțiuni, elevii au afirmat faptul că nu au întâmpinat nicio dificultate în acest sens.

Datorită animațiilor prezente în fiecare lecție, elevii au înțeles mai bine conținutul lecției respective, procesul de asimilare/aprofundare a noțiunilor realizându-se cu succes.

Competențele digitale au îmbunătățit considerabil procesul de predare-învățare-evaluare; rezultatele utilizării acestora sunt justificate atât fizic, prin curiozitatea, nerăbdarea și comportamentul elevilor de a utiliza cât mai des calculatorul în cadrul orelor de curs, cât și material, prin feedback-ul obținut în urma finalizării cu succes a activităților ce s-au consumat.

Din analiza rezultatelor obținute în urma tipurilor de activități desfășurate, s-a observat faptul că prin aplicarea resurselor digitale în actul educațional, elevii au fost ajutați să învețe într-o manieră/formă total diferită față de cea obișnuită/clasică/tradițională, reușind astfel, să obțină un rezultat școlar bun.

Portalul Previns le-a arătat elevilor o nouă cale plăcută și în același timp interesantă de a aprofunda/descoperi „universul” noțiunilor învățate/né învățate încă, rezultatele fiind în acest caz multumitoare, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. Astfel, actul educațional poate fi oricând îmbunătățit, strategiile de lucru abordate în acest sens pot fi concepute/ gândite în așa fel încât învățarea matematicii să fie plăcută și dorită de elevi.

Lectura, între necesitate și opțiune (Studiu)

De **Izabela Panait**

Studiul „Lectura, între necesitate și opțiune” are în vedere importanța lecturii facultative, așa-zisa lectură „de plăcere”, în rândul adolescenților. Rolul major în stimularea gustului pentru lectură ar trebui să-i revină profesorului de limba și literatura română, deși persoana acestuia reprezintă doar unul dintre agenții modelatori ai personalității adolescentului de azi. În acest sens, pentru a le trezi liceenilor interesul și curiozitatea necesare, profesorul de limbă română propune înființarea unui cerc de lectură, în incinta bibliotecii școlii, în cadrul căroră propune elevilor participanți un set de opere literare din literatura română și cea universală destinate unor dezbateri în doi pași: lectura operei acasă și discutarea ei la cerc.

Argument

Este unanim recunoscut faptul că, prin lectură, se urmărește formarea unor competențe și abilități care se vor dezvolta pe mai multe tipuri de practici: lectura de informare, lectura de plăcere, lectura instituționalizată. Se dorește așadar atât formarea unui lector competent, dar și a unui cititor care să-și formeze gustul propriu de lectură, astfel încât să fie un cititor activ pe tot parcursul vieții sale. Lectura devine astfel deopotrivă act de cunoaștere și act de comunicare (implică un rol activ, dinamic al lectorului, angajat într-un dialog cu textul).

Orice profesor de română este dator moralmente să formeze gustul pentru lectură al elevului și să pună bazele unor criterii axiologice proprii prin care să distingă singur ce și când să citească. A citi, în ziua de azi, e un lucru foarte important, deoarece trăind într-o societate informatizată, interesul pentru lectură devine din ce în ce mai scăzut. Rolul profesorului în formarea personalității elevului este foarte important, pentru că profesorul este cel care îndrumă elevul în activitatea sa cognitivă și experimentală, astfel că acesta descoperă adevărurile fundamentale ale cunoașterii lumii. În cadrul școlii și, mai larg, al comunității, este nevoie de existența unui centru de documentare și informare, putându-se opta pentru spațiul bibliotecii, un spațiu primitiv pentru orice elev, sau profesor, pentru că aici fiecare își poate găsi calea pentru dezvoltarea personală, prin accesul nemijlocit la informație (cărți, mijloace multimedia, computere conectate la internet), un spațiu în care informația trebuie prelucrată pentru a fi transformată în cunoaștere. Acest organism își asumă două funcții esențiale: funcția de „bibotecă” și funcția de „cercetare și prelucrare a materialului informativ”. Pornind de aici, spațiul bibliotecii școlare îndeplinește mai multe roluri simultan: este locul care incită la lectură, răspunde nevoii de cunoaștere a elevului și curiozității acestuia, este un centru de resurse documentare multimedia, furnizează documente necesare informării școlare și profesionale a elevilor, în vederea integrării lor socio-profesionale, este locul în care nu doar sunt păstrate documentele, este în același timp și locul de inițiere în căutarea de informații și a altor tehnici de documentare: utilizarea dicționarilor, enciclopediilor, a fișierelor de informație; luarea de notițe; realizarea fișelor de lectură, conceperea fișelor tematice etc.

Un instrument indispensabil profesorului de română este existența

unui cerc literar, prin care se promovează pedagogia reușitei școlare, care îl plasează pe elev în centrul procesului educativ, prin accesul tuturor la informație, prin oferirea posibilităților de a se iniția în folosirea metodelor moderne de lucru (munca în echipă, abordarea interdisciplinară), care conduc, finalmente spre formarea de atitudini specifice (spirit de inițiativă, deprinderi de căutare și prelucrare a informațiilor). În primul rând, în cadrul acestei activități metodico-științifice, se favorizează actul lecturii și achiziționarea de competențe proprii lectorului activ. Modalitatea concretă prin care lectura de plăcere este activată este bazată pe animațiile de lectură, în care rolul dominant este al elevilor, profesorul asumându-și doar rolul de promotor al lecturii. Animațiile de lectură sunt activități care își propun să-i determine pe tineri să citească sau să reconcilieze relația lor cu cartea, activități de mediere culturală, menite să reducă distanța dintre elev și sursa de informație. Aici lectorul are responsabilitatea interpretării sale și a demersului propriu de înțelegere. Interpretarea este rezultatul unei negocieri între conținuturile cărții și tot ce pre-există în mintea cititorului (amintiri, fantezii, lecturi anterioare, întrebări, curiozități, cunoștințe etc.). Se vorbește astfel, de o „co-enunțare” în cazul lecturii, ca și cum cititorul ar crea o parte din sensul operei.

Cum se poate ajunge la o astfel de lectură automotivantă pentru elevi? Trebuie avute în vedere câteva principii care să-l ajute pe profesorul de limba și literatura română să fie extrem de persuasiv: lectura să fie centrată pe sensurile pe care textul le poate genera (a citi pentru a înțelege); lectura să fie interactivă (să se producă un dialog între cititor și text și între cititorii aceiași cărți, bazat pe răspunsuri subiective); lectura să fie exersată (să li se creeze elevilor ocazia de a ieși dintr-un șablon rigid, de a aborda fenomenul lecturii în mod diferit, adaptat lor și contextului); lectura să aibă un scop bine identificat pentru elevi (plăcere, autocunoaștere, descoperirea unor particularități textuale etc.); lectura să fie încurajată (prin atitudinea personală a profesorului documentarist, prin recompense, prin discuții valorizatoare etc.)

Scopul studiului

- Formarea gustului pentru lectură și a unor criterii axiologice proprii, prin care elevul să poată distinge singur ce și când să citească;
- Formarea unui inventar de instrumente de analiză a operei literare care să-l ajute să comunice mai bine cu el însuși și cu cei din jurul lui;
- Dezvoltarea valențelor morale, religioase, patriotice și artistice; educarea sentimentelor.

Obiectivele specifice ale studiului

- O1: Resuscitarea interesului pentru actul lecturii și descoperirea plăcerii de a citi;
- O2: Stimularea capacității de receptare a textelor literare;
- O3: Formarea la elevi a unei gândiri proprii și a unui spirit critic;
- O4: Cultivarea unui model hermeneutic sau de interpretare al textelor literare /Însușirea unor instrumente de analiză și valorizare a operelor literare;
- O5: Dezvoltarea capacității imaginative și creative;
- O6: Dezvoltarea capacității de exprimare orală și scrisă;
- O7: Promovarea și stimularea elevilor cu aptitudini literare și plastice.

În acest sens, s-a elaborat și aplicat **elevilor** considerați **grup-țintă** din **clasele X – XI, din cadrul Liceului Tehnologic Meserii și Servicii, Buzău** un chestionar privind absența/lipsa motivației pentru a mai citi astăzi. Au fost excluși elevii claselor a XII-a din analiza prezentă, datorită faptului că ei sunt implicați în pregătirea intensivă pentru promovarea examenului de bacalaureat.

Chestionar: De ce să mai citim astăzi?!

1. Vă place să citiți? Motivați.
2. Citiți din plăcere sau din obligație?
3. Când citești în timpul liber, la ce renunți?
4. Un computer ți-ar putea înlocui lectura?
5. Care a fost ultima carte citită?
6. Cu cine te consulți de obicei în privința cărților citite/pe care vrei să le citești?
7. Care a fost cartea care v-a marcat copilăria/adolescența?
8. Né puteți indica doi scriitori români și doi scriitori străini care v-au plăcut în mod special?
9. Ce carte te-a dezamăgit, deși te așteptai să-ți placă?
10. Care sunt motivele pentru care v-ați alăturat cercului de lectură „Cartea de Joi”?
11. Care considerați că sunt punctele de interes ale acestui cerc pentru a vă menține curiozitatea și a continua să-l frecventați?
12. Participarea la aceste activități credeți că vă va folosi și în alte scopuri? – motivați
13. V-ați gândit la unele aspecte care să fie dezbătute în cadrul cercului de lectură? Dacă da, care ar fi acestea?
14. Un sfat pentru adolescenții din ziua de astăzi care citesc/nu citesc.

Notă: la întrebările închise (1, 4), puteți răspunde cu : DA, NU, NU ȘTIU.

Interpretarea chestionarului

Ce arată răspunsurile deschise?

La vârsta preadolescenței și a adolescenței se pare că lectura se asociază cu obligațiile școlare.

A apărut foarte rar plăcerea identificată cu lectura. Au menționat-o doar 30% dintre elevii chestionați.

Cărțile provoacă imaginația, dar cer timp și efort care se investesc mai degrabă în distracții.

Elevii declară între lecturile lor preferate revistele: decodez aici dorința de informare și de divertisment. Totuși, majoritatea citește proză (reiese din răspunsurile închise). În ceea ce privește textele din manualele școlare, nici acestea nu aduc în discuție plăcerea lecturii. Ba mai mult decât atât, destui elevi se mulțumesc cu fragmentele din manual, iar uneori nu le citesc nici pe acestea.

Surprinzătoare sunt răspunsurile deschise la întrebarea: *Când citești în timpul liber, la ce renunți?* Cei mai mulți renunță la computer și la Internet (6), dar alții menționează: îndatoririle casnice, somnul, odihna, plimbarea, munca... (6) Unii, nu mulți, renunță la tot! Sau mărturisesc apăsător: nu renunț la nimic, le fac pe toate, îmi fac timp și pentru citit! (1).

Întrebarea *Un computer ți-ar putea înlocui lectura?* a reflectat cel mai puțin anticipările mele. Au răspuns DA 35% dintre elevi, NU au răspuns 40 % dintre liceeni și NU ȘTIU 25 %. Acest fapt s-ar putea explica astfel: fie că elevii încep să pună computerul la locul lui, nu ca substitut al cărții, ci ca mijloc de informare și spațiu de

joc, fie că noutatea P.C.-ului s-a asimilat și nu mai e ceva atât de răvnit, oricum lucrurile încep să se așeze.

CONCLUZIA: elevii citesc, dar ar citi, poate, mai mult dacă n-ar fi siliți s-o facă în regim de urgență și sub presiunea unui control de multe ori opresiv, în special, nota.

De ce am elaborat și aplicat un astfel de chestionar?

Am întocmit și aplicat acest chestionar, plecând de la un citat semnat de Ioana Pârvulescu în „România literară” nr. 35, 2004): „Ar trebui ca acești copii să facă o baie de cultură, să stea de vorbă cu noi nesiliți un an de zile, să citească lucruri de soi fără spaima notei”.

Primul motiv al unei asemenea întreprinderi, de a promova lectura, care constituie totodată și una dintre preocupările centrale ale ANPRO, a fost o încercare ușor utopică de a materializa un fenomen înregistrat în rândul elevilor adolescenți, și anume lipsa de interes, de apetență, de plăcere a elevilor pentru lectură (și mai ales pentru cea literară!). Tot aici aș încadra observațiile directe și constatările neputincioase ale profesorilor de română privind opoziția fermă a tinerilor când e vorba în general de cărți, dar mai ales de cele cerute de bibliografia școlară. Un lucru este cert: pe cei mai mulți elevi, literatura îi plictisește sau îi inhibă.

Al doilea motiv a fost „moda” sondajelor de opinie, a anchetelor și a statisticilor de tot felul care dau cel puțin iluzia obiectivității. În acest sens, am urmărit și realizarea unei comparații (tot empirice, ca și cercetarea în sine) cu ceea ce se întâmplă în alte spații culturale în privința atitudinii față de lectură a tinerilor. Am folosit ca surse date publicate în revistele „Lire”, „Le Monde de l’Education”, „Cahiers pedagogiques”; se pare că la acest capitol nu stăm nici mai bine, dar nici mai rău decât Finlanda, Spania, Franța sau Germania...

Al treilea motiv a fost acela de a vedea dacă nu cumva generalizăm prea ușor, dacă nu cumva constatările noastre sunt viciate de subiectivitate, dacă nu cumva né grăbim să etichetăm, fără a cântări destul ceea ce né restituie atitudinea tinerilor. Știm faptul că elevii sunt preocupați de multe lucruri care îi țin departe de cărți, știm că vârsta adolescenței și a preadolescenței e centrată pe sine, că între 15 și 18 ani tinerii văd în carte mai mult o sursă de informare, o modalitate de formare a culturii generale. De asemenea, ei asociază cartea cu o zonă de efort care cere timp și e asimilată cu o cultură de tip vechi.

În plus, prin acest chestionar, am urmărit să măsoar atât atitudinea care vizează lectura școlară, obligatorie, cât și pe aceea liberă, „particulară”. Faptul că trebuie să citească niște cărți pe baza cărora vor da un examen, îi face pe școlari să nu mai vadă chiar plăcerea! Și apoi, noi îi învățăm pentru a promova aceste examene sau pentru a deveni și a rămâne cititori tot restul vieții? Nu cumva noi, profesorii, chiar né centrăm pe elev în demersul didactic, sau suntem prizonierii unui narcisism care îi îndepărtează pe elevi de lectură?

Și, nu în ultimul rând, nu am putut să nu remarc impactul pe care-l au noile programe și manuale asupra felului în care se raportează elevii la carte (din perspectiva componentei Valorii și atitudini, nu atât a competențelor sau a conținuturilor!), precum și locul computerului în viața elevilor, în ce măsură acesta (și televizorul) concurează lectura.

Ca o consecință la chestionarul aplicat și interpretat, s-a propus de către profesorul de română, Izabela Panait, înființarea, la nivelul școlii, a unui cerc de lectură, intitulat sugestiv „Cartea de miercuri”, prin intermediul căruia s-au urmărit formarea unui viitor adult, responsabil, conștient de faptul că respectarea valorilor artistice, în general, ale literaturii, în special, constituie o realitate ce poate supraviețui timpului, dar mai ales ignoranței unei societăți, în care cultura mediocrității capătă, pe zi ce trece, un profil dominant. În acest sens, cartea, o realitate pe care nimeni nu o contestă teoretic, poate schimba și transforma vieți, accesând în mod miraculos mintea și sufletul, oferind libertate interioară și împlinire spirituală. Pe parcursul proiectului, elevii vor fi coordonați de profesorii lor în alegerea materialelor cu care vor participa, vor fi susținuți în realizarea și prezentarea lucrărilor, în așa fel încât relația dascăl-învățăcel să capete noi valențe în societatea actuală.

Opțiunea literară a profesorului este: „De veghe în lanul de secară”, de J.D. Salinger (28 noiembrie 2018), „Nuntă în cer”, de Mircea Eliade (19 decembrie 2018), „Jurnalul unei fete greu de mulțumit”, de Jeni Acterian (30 ianuarie 2019), „Scrisoare de dragoste”, de Mihail Drumeș (27 februarie 2019), „Lorelei”, de Ionel Teodoreanu (20 martie 2019), „Micul Prinț”, de Antoine de Saint-Exupéry (17 aprilie 2019). Este vorba de 6 întâlniri desfășurate într-o zi de miercuri a fiecărei luni, în cadrul cercului intitulat sugestiv „Cartea de miercuri”.

Odată invitați în spațiul intim al bibliotecii școlii, elevii claselor a X-a B și a XI-a B participă, de fapt, la prima activitate din cadrul acestui proiect (31 octombrie 2018); după ce au completat chestionarul „De ce să mai citim astăzi?!” , au fost informați cu privire la necesitatea înființării unui cerc de lectură, ca activitate metodică-științifică a proiectului educativ „Cartea de miercuri”.

În plus, activitatea și-a mai propus să informeze publicul (elevi și cadre didactice) cu privire la activitățile care vor avea loc în cadrul proiectului și la rezultatele așteptate în urma implementării acestuia; să prezinte elevilor necesitatea înființării cercului de lectură; să comunice elevilor participanți la cercul de lectură obiectivele urmărite de profesorul coordonator pe tot parcursul demersului educativ; să prezinte calendarul activităților din cadrul cercului „Cartea de miercuri”, oferindu-li-se detalii atât despre întâlnirile periodice din cadrul cercului, cât și despre activitatea finală a proiectului, un concurs de jurnale de lectură; să li se explice elevilor în ce constă activitatea propriu-zisă/lunară a cercului: lectura unei cărți, într-un interval de o lună, urmată de o dezbatere pe marginea ei și de întocmirea unor fișe de lectură, fișe de citat etc.; să recomande elevilor o listă bibliografică, aleasă, în prealabil, de către profesorul coordonator, care să răspundă nevoilor adolescenței; să depisteze talentul literar în rândul elevilor (creații literare proprii, desene tematice, divers executate, pe diferite suprafețe: hârtie, pânză, lemn, sticlă etc., aducându-li-se la cunoștință că cele mai bune lucrări literare vor fi selectate și popularizate în revista școlii/ în cadrul unei expoziții, ultima activitate, cea de-a 8-a, constând în desfășurarea concursului „Jurnal de lectură” (8 mai 2019).

Concluzii finale

Obiectivul principal al acestui demers didactic a fost atins, și anume resuscitarea interesului pentru actul lecturii și descoperirea plăcerii de a citi în rândul elevilor vizati.

În plus, s-au înregistrat progrese vizibile a le elevilor vizând

următoarele aspecte: stimularea capacității de receptare a textelor literare; formarea la elevi a unei gândiri proprii și a unui spirit critic; cultivarea unui model hermeneutic sau de interpretare al textelor literare / Însușirea unor instrumente de analiză și valorizare a operelor literare; dezvoltarea capacității imaginative și creative; dezvoltarea capacității de exprimare orală și scrisă; promovarea și stimularea elevilor cu aptitudini literare și plastice.

Consider că, pentru a se ajunge la un cititor competent, trebuie mizat mai întâi pe o latură afectivă, pe o exersare a ceea ce Eco numea „lectură naivă”. Acest lucru se poate proba prin analize ale nivelului fonetic al textelor, pe baza cărora elevii pot să explice reacțiile empatice, prin întâlnire cu paratextul operei (analiza titlului, a ilustrațiilor de pe copertă, sau a fragmentelor ecranizate), prin sinectică (asumarea personală a unui rol în text, punerea în locul autorului, al unor personaje sau obiecte, modificarea unor fapte și consecințe din romane...), prin analiza contextelor producerii și receptării etc. Doar astfel se poate ajunge la „lectura analitică” sau „interpretativă” (Scholes).

Bibliografie:

Costea Octavia, „Didactica lecturii, o abordare funcțională”, Ed. Institutul European, Iași, 2007

Pamfil Alina, „Limba și literatura română, perspective complementare”, Editura Paralela 45, Pitești, 2009

Parfene Constantin, „Literatura în școală”, E.D.P., București, 1977
Mărginean, Ioan, „Proiectarea cercetării sociologice”, Iași, Ed. Polirom, 2000

Mihu, Achim, „ABC-ul investigației sociologice”, Cluj, Ed. Dacia, 1973

Școala incluzivă

De Mariana Vizitiu

Educația incluzivă se referă la eliminarea tuturor barierelor din calea educației și a asigura participarea celor vulnerabili din punct de vedere al excluziunii și marginalizării (UNESCO, 2000). În primul rând, este vorba de o abordare strategică care are ca scop facilitarea succesului în învățare pentru toți copiii. Prima cerință a educației incluzive este de a diminua până la a elimina toate formele de excluziune. Ea asigură accesul, participarea și succesul școlar pentru toți copiii.

Incluziunea școlară în rândul elevilor din grupurile școlare dezavantajate înseamnă că TOȚI COPIII AU ACCES LA EDUCAȚIE DE CALITATE ÎNTR-UN MEDIU INCLUZIV.

Școala incluzivă este deschisă tuturor elevilor și le furnizează elementele esențiale unei integrări sociale reușite. Școlile incluzive sunt acele școli deschise și prietenoase, care au o curriculumă flexibilă și practici de predare de calitate care promovează evaluarea continuă și parteneriatele din educație. Școala incluzivă dezvoltă toate elementele necesare unei integrări sociale reușite. Rezumând, incluziunea în educație înseamnă:

- Respect pentru diversitate,
- Beneficii pentru toți elevii, nu orientarea doar către cei excluși,
- Asigurarea accesului egal la educație sau stabilirea unor măsuri pentru anumiți copii fără ca aceștia să fie separați sau

excluși.

Termenul de elevi "dezavantajați", acoperă un spectru mai larg:

- Elevi cu nevoi speciale;
- Elevi repetenți, corigenți, care provin din familii defavorizate (familii sărace, familii numeroase și/ sau monoparentale, familii dezorganizate, familii în care există violență, neglijență, abuz);
- Adolescenți sau tineri care învață o meserie care nu li se potrivește;
- Elevi care aparțin minorităților etnice;
- Elevi cu tulburări comportamentale în risc de abandon sau eșec școlar, care au probleme de incluziune școlară.

Profesorii sunt de părere că eșecul și performanțele școlare slabe sunt datorate în mare măsură familiei și absenteismului, elevilor, programei școlare.

Familia transferă toată responsabilitatea școlii și profesorilor în ceea ce privește educația copiilor, deși școala nu poate substitui controlul părinților. Absenteismul nu este legat de sărăcia familiei, cât mai degrabă de structura și funcționarea ei:

- familii mono-parentale, cu părinți divorțați, decedați;
- familii în care valorile și stilul de viață nu sunt favorabile educației.
- părinți care nu acordă importanță educației și își neglijează copiii;
- părinți care datorită dificultăților financiare închid ochii la absențele copiilor și îi încurajează să muncească sau îi pun să facă diferite treburi în gospodărie;
- familii cu nivel scăzut de educație, lipsa de modele pozitive față de educație
- familii dezorganizate și stil de viață inadecvat, alcoolism, violență domestică, atitudinea negativă față de educație, specifică etniei rrom, influența grupului de co-vârșnici;

Factori legați de **elevi** se referă, în general, la lipsa motivației – elevii se plictisesc la școală, nu le place școala, întâmpină dificultăți la făcutul temelor, lipsesc de la ore pentru că sunt obosiți și deseori bolnavi; stima de sine scăzută, teama de a fi evaluați, teama de eșec școlar.

Elevii lipsesc de la orele profesorilor care îi umilesc în fața colegilor sau care îi evaluează incorect; elevii nu pot recupera golurile în cunoștințe acumulate în cicluri inferioare; elevii nu înțeleg lecțiile;

Factori legați de **profesori și școală**: profesorii utilizează metode depășite și neatractive de predare și notare; îi tratează pe elevi nediferențiat, în mod rigid. Profesorii sunt inadaptați sau reticenți la lucrul cu elevi din medii dezavantajate și nemotivați. Adoptă reguli prea permissive și le permite elevilor să ajungă într-un ciclu superior cu lacune mari în cunoștințe.

Programa școlară: încărcată, neadecvată elevilor, nu este destul de flexibilă pentru elevii cu dificultăți de învățare; materii considerate a fi inutile pentru a face față cerințelor de pe piața muncii.

Sistemul școlar: număr prea mare de elevi într-o clasă; lipsa unui sistem de sprijin pentru elevii în dificultate (psihologi, asistenți sociali, psihopedagogi)

Toate acestea sunt percepute drept cauze externe pe care profesorii nu le pot controla, ei simțind că nu au ce face pentru a remedia situația.

În ce privește performanțele școlare scăzute ale elevilor dezavantajați, profesorii sunt de părere că elevii nu sunt motivați, sunt plictisiți, nu au răbdare să asiste la ore sau sunt indiferenți față de școală: „școala este un rău necesar”, „la școală e mai comod decât acasă”. Profesorii nu au metode adecvate de a lucra cu elevii dezavantajați. Multor profesori le lipsesc priceperea și empatia necesare pentru a lucra cu elevii dezavantajați. Programele de formare pentru profesori sunt complet teoretice; mulți dintre ei le frecventează doar pentru a obține credite, fără să implementeze ceea ce au învățat. În ceea ce privește violența în școli, deși există cursuri pe tema comportamentului violent al elevilor și metode de intervenție, profesorii nu știu cum să acționeze și cum să stăpânească astfel de situații. Cei mai mulți se prefac că nu văd sau nu aud conflictele și consideră că este inutil să se implice. Unii intervin efectiv și reușesc să oprească un conflict. Alții îi pedepsesc pe elevii violenți dându-le note mici.

Profesorii au reușit să identifice și câteva atitudini pozitive față de școală în rândul elevilor: cei mai mulți elevi sunt mulțumiți cu abilitățile pe care le dezvoltă în școală și acest lucru îi motivează; sunt și elevi care au o atitudine pozitivă, aceștia sunt în general cei care au fost sau sunt implicați în diverse proiecte finanțate din fonduri europene; există copii ambițioși, din familii foarte sărace, care au sprijinul părinților în efortul de a învăța bine.

Reducerea absenteismului, discriminării, marginalizării s-ar putea realiza adoptând diverse strategii cum ar fi:

Adaptarea programei școlare la nevoile și capacitatea elevilor. Adaptarea de către profesori a metodelor de învățare la nevoile elevilor care nu se simt incluși sau au dificultăți de învățare; dobândirea, dar și utilizarea unor metode noi și interactive de lucru de către profesori, potrivite elevilor cu probleme de comportament și incluziune; lucrul cu grupuri mici de elevi. Profesorii trebuie să învețe și să pună în practică metode adecvate pentru a lucra cu elevii săraci sau dezavantajați.

De asemenea, e nevoie de *mai mulți asistenți sociali, psihologi, mediatori școlari* în școlile unde sunt mulți elevi dezavantajați, precum și de o mai bună administrare a resurselor umane.

Este necesară *modificarea legislației* pentru creșterea motivației profesorilor prin salarii, recompense, cursuri.

Activități extrașcolare atrag mai mulți copii și să construiască noi valori morale.

Regulamente școlare mai stricte și mai ferme – o legislație mai severă ar favoriza ordinea și disciplina. În vederea descurajării discriminării în școli este necesară introducerea unor reguli bine definite și stricte prin care se poate reduce comportamentul discriminativ al profesorilor față de elevii dezavantajați.

În colaborarea mai bună dintre școală și familiile dezavantajate trebuie să se implice ONG-uri, Poliția, CJRAE, Direcția de sănătate publică, Inspectoratul școlar, DGASPC, biserica, Consiliul local, Primăria. ONG-urile sunt considerate un suport real pentru integrarea elevilor în școală – chiar într-o măsură mai mare decât

autoritățile locale și instituțiile care au această responsabilitate. Acest fapt se poate datora și faptului că majoritatea elevilor din aceste școli vin din familii dezavantajate, prin urmare activitatea fundațiilor și a asociațiilor este cunoscută și valorizată. Referitor la primărie sau consiliul local, așteptările sunt mari mai ales în ceea ce privește salariile profesorilor și ajutoare sociale pentru elevi.

Bibliografie

Andruskiewicz, Maria; Prenton, Keith – Educația incluzivă/Ghidul cadrului didactic, nr.1, Program Phare 2004 “Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”, EDP S.A, București, 2007
Duminică G., Ivăsiuc A., (coord.), O școală pentru toți. Accesul copiilor romi la o educație de calitate. Raport de cercetare. Editura Vanemond, București, 2010;

Strategii de optimizare a pregătirii elevilor pentru examenele naționale

De **Marinela Suliman**

Cea mai mare provocare pentru elevi o reprezintă examenele naționale, de sfârșit de ciclu gimnazial, unde fac cunoștință cu primul examen serios din viața lor. Este foarte clar că doar cu conjugarea eforturilor și prin crearea unui parteneriat, cu roluri diferite al celor trei piloni ai educației, profesori, elevi, părinți, rezultatele examenelor naționale vor fi pe măsura așteptărilor.

Sistemul educațional românesc este de mai mulți ani într-o continuă schimbare și din această cauză cei trei factori implicați, cadrele didactice, elevii și părinții trebuie să încerce să facă față schimbărilor ce intervin atât în cadrul sistemului cât și în societate. Cea mai mare provocare o reprezintă examenele naționale de sfârșit de ciclu gimnazial, unde elevii fac cunoștință cu primul examen serios din viața lor. Este foarte clar că doar cu conjugarea eforturilor și prin crearea unui parteneriat, cu roluri diferite al celor trei piloni ai educației, profesori, elevi, părinți, rezultatele examenelor naționale vor fi pe măsura așteptărilor.

Matematica este una din disciplinele la care se susține examen la final de ciclu, ceea ce înseamnă că rezultatele elevilor la proba scrisă de la Evaluarea Națională, le influențează viitorul, de aceea se impune găsirea unor modalități constructive de organizare a învățării și soluții practice care pot genera îmbunătățirea acestora și implicit a rezultatelor evaluării. Ca obiect de studiu abstract și complex, matematica școlară este percepută de către mulți elevi ca generatoare de eșec școlar, de aceea o ambianță școlară în care elevul se simte bine, un climat instituțional în care elevul este implicat la alegerea parcursului de formare, un mediu centrat pe învățare, un curriculum școlar echilibrat și aplicat consecvent pe termen lung, un curriculum mai puțin aglomerat, în care se abordează și se rezolvă mai puține probleme, dar se aleg probleme semnificative și acestea se aprofundează, toate acestea pun elevul în consens cu propriile aspirații, ducându-l spre realizare personală și profesională. În aceeași ordine de idei, profesorul de matematică trebuie să dea dovadă de o bună pregătire de specialitate, de o bună pregătire psihopedagogică, încercând să păstreze un echilibru între aceste elemente pentru a fi un profesor de succes, dar trebuie să dea dovadă și de o bună pregătire pedagogică pentru a putea alege (pe loc) cele mai bune soluții la problemele care apar în activitatea curentă la clasă.

În pregătirea elevilor pentru examenele naționale, este necesar ca profesorul de matematică să aibă în vedere următoarele aspecte:

- Familiarizarea elevilor cu condițiile unui astfel de examen și cu regulile de organizare ale acestuia, mai ales că pentru o bună parte dintre elevii care nu au participat la concursuri școlare, aceste rigori sunt o premieră.
- Proiectarea unor teste de tipul celor propuse la examenele anterioare, proiectarea unor teste conținând variate tipuri de itemi. În acest sens, deoarece elevii nu sunt familiarizați cu structura testului de Evaluarea Națională, cu modul de completare a răspunsului, cu utilizarea unor foi de răspuns, se impune ca profesorul de matematică să le ofere pentru exersare, diferite tipuri de teste cu tipuri variate de itemi. Pe parcursul clasei a VIII-a este necesar ca la sfârșitul unei unități de învățare, ca și la sfârșit de capitol, elevii vor fi verificați printr-un test cuprinzând itemi standard în forme variate.
- Pregătirea cognitivă și afectivă a elevilor pentru susținerea unui examen. Evaluarea prin teste îi poate face pe unii elevi să aibă impresia că trebuie să facă față unor cerințe foarte înalte. De aceea trebuie să-i încurajăm să privească testul doar ca un mod de a arăta ceea ce au învățat, să nu se necăjească dacă au întâlnit un item care nu le este familiar. Poate fi avantajos să sară peste acel item, să revină la el mai târziu, sau să încerce să ghidească soluția. De asemenea unii elevi nu sunt pregătiți mental și/sau fizic pentru a fi testați, de aceea profesorul de matematică trebuie să informeze părinții asupra condițiilor testului, așa încât aceștia să creeze copiilor o atmosferă de calm și încredere în preajma unui test și să se asigure că aceștia s-au odihnit suficient. În același timp profesorul trebuie să se asigure că elevii au toate materialele necesare pentru test (creion, gumă, riglă, etc). Un lucru foarte important este acela ca profesorul să nu dea impresia că testul este mai important decât este în realitate, deoarece elevii pot deveni mult mai anxioși și stresați.
- Aplicarea sistematică pe parcursul anului școlar a tipurilor de teste menționate anterior, care pot fi diferite de probele de evaluare curentă sau sumativă de pe parcursul gimnaziului. Cum limbajul folosit în cadrul unui test standardizat poate crea dificultăți elevilor, este necesar ca profesorul să folosească forme variate de exprimare pentru a reda o anumită sintagmă sau un anumit concept. În formularea întrebărilor unui test este necesar să se folosească atât un limbaj standard cât și un limbaj uzual.
- Analiza sistematică a rezultatelor obținute. Pentru că mulți elevi fac greșeli tipice, profesorul trebuie să analizeze în mod continuu, în clasă, greșelile elevilor și să-i atenționeze asupra condițiilor de apariție a acestora dar și căile prin care acestea pot fi evitate. Este foarte important ca profesorul să nu-i culpabilizeze pe elevi în cadrul acestor discuții și să caute să le propună exerciții capcană în care trebuie identificată greșeala.
- Folosirea unor teste de autoevaluare ca o modalitate de conștientizare a elevului asupra progreselor sale școlare;
- Stabilirea unui număr mare de ore recapitulative pentru pregătirea pentru examen dar și a unor programe de pregătire suplimentară, pentru a realiza, în timpul rămas până la examenul propriu-zis, a unor reglaje în toate ariile

identificate ca fiind insuficient stăpânite de către elevi, de a optimiza demersurile, de a preda și de a orienta mai bine eforturile de învățare;

În ceea ce-i privește pe elevi, cu siguranță, cel mai important pas pentru a obține rezultatele dorite la un examen național este acela de a stăpâni foarte bine materia. În pregătirea lor pentru Evaluarea Națională este important să țină seama de următoarele recomandări:

- Să afle la ce nivel se află cu învățatul, iar pentru asta este nevoie de o autoevaluare corectă, numai cunoscând foarte bine resursele de care dispun și cele de care au nevoie, elevii își pot face un plan de lucru corect și eficient. Înainte să înceapă recapitularea finală, elevii trebuie să se asigure că au parcurs și au înțeles deja toata materia. Evaluarea inițială este esențială realizării unui plan de lucru corect, de aceea ea constituie primul pas în pregătirea pentru examenele naționale.
- Să-și stabilească un obiectiv, iar în funcție de acest obiectiv, fiecare elev va ști să-și dozeze corect efortul așa încât să nu cadă în extreme, un ritm de studiu prea lent în raport cu obiectivul poate duce la neparcurgerea întregii materii, iar un ritm mult prea accelerat poate duce la o parcurgere superficială. De aceea este recomandat ca părinții să discute cu copiii lor, să afle care le sunt dorințele și să îi ajute în acest sens, pentru că dacă există o discrepanță foarte mare între așteptările părinților și dorințele copiilor e posibil ca aceștia din urmă să își piardă din motivația pentru învățare.
- Să-și stabilească un plan de lucru în funcție de evaluarea inițială și de obiectivul final. Este important să se folosească de un calendar pentru a se asigura că vor parcurge toată materia până la data examenului, iar la anumite intervale de timp este bine să aibă loc o nouă evaluare (teste sau participarea la concursuri sau simulări) pentru a vedea nivelul actual.
- Refacerea planului de învățare în funcție de progresul făcut și de cum a reușit elevul să parcurgă materia pe care o avea de recapitulat. Acesta poate suferi modificări pe tot parcursul anului dar fără a perturba recapitularea întregii materii.
- Respectarea programului zilnic așa încât timpul alocat studiului se mărește treptat iar cel pentru relaxare și activități extrașcolare se diminuează. Sigur că acest demers este solicitant pentru elevi, dar este important ca ei să conștientizeze că cele câteva ore pe care le „sacrifică” zilnic îi vor ajuta să petreacă următorii ani în mediul pe care și-l doresc. Creșterea timpului dedicat învățării nu implică neglijarea odihnei și a alimentației, aceste aspecte sunt deosebit de importante.
- Să-și gestioneze corect stresul și emoțiile provocate de examene pentru că atunci când elevii nu beneficiază de o bună pregătire psihologică, mulți dintre ei clachează în fața foii de examen și se confruntă cu un eșec dureros, mai ales că uneori este neașteptat, chiar dacă au învățat în mod constant, chiar dacă au înțeles importanța examenului și au conștientizat necesitatea pregătirii temeinice la materiile verificate.

Pentru a-și diminua stresul este important ca elevii să discute cu părinții sau prietenii pentru a găsi diferite modalități de abordare

a stresului. De asemenea, ei își pot diminua anxietatea atunci când stăpânesc foarte bine materia și au încredere în cunoștințele lor, cu cât un elev este mai pregătit, cu atât el poate face mai bine față emoțiilor provocate de un examen.

În tot acest demers, al pregătirii elevilor pentru examenele naționale, un rol cheie, extrem de important îl au părinții. Studiile arată că atmosfera din familie și modelul de educație predominant din aceasta, influențează drastic felul în care copilul privește pregătirea pentru școală prin urmare implicarea parentală este mereu benefică și se regăsește în rezultatele școlare ale copiilor. Părinții își pot ajuta copiii să se pregătească pentru examenele naționale, pas cu pas, cu multă înțelegere și cu răbdare, astfel:

- Respectarea timpului de studiu recomandat vârstei. Părintele nu trebuie să-i ceară unui copil, și nici nu trebuie să-i permită să petreacă studiind mai mult timp continuu decât este recomandat pentru anii lui.
- Respectarea orelor de odihnă și asigurarea unei alimentații sănatoase și corecte. Mulți copii ajung la examene epuizați, nedormiți, iar acest lucru le afectează capacitatea de concentrare și de atenție. Părinții au obligația de a verifica modul în care copiii respectă orele de odihnă și de relaxare, oferindu-le oportunități de petrecere a timpului liber, în special în natură, încurajând practicarea unor sporturi.
- Sprijinul oferit pentru a face față stresului. Comunicarea dintre copil și părinte este foarte importantă în diminuarea stresului. O serie de afirmații de genul „nu îți cere nimeni să fii perfect”, „ai muncit foarte mult, ai făcut tot ce a depins de tine”, sunt doar câteva încurajări simple dar care îl pot ajuta pe copil foarte mult.
- Sfaturi de care să țină seama în timpul examenului. Părintele ca și profesorul trebuie să-l încurajeze pe copil să nu se teamă să întrebe dacă la examen nu înțelege o cerință, ar fi păcat să rezolve greșit o problemă doar pentru că i-a fost rușine să pună la timp o întrebare lămuritoare. De asemenea să-l sfătuiască ca la examen să înceapă cu rezolvarea problemelor cunoscute și mai ușoare, apoi să treacă la cele mai dificile pentru a evita criza de timp. Deloc de neglijat este și faptul că înainte de a preda lucrarea trebuie să revadă paginile cu atenție. Nu puțini copii se plâng că au amânat unele cerințe pentru mai târziu iar apoi au uitat să se întoarcă la ele, deși știau să le rezolve.

Concluzie

Evoluția copiilor este puternic influențată atât în prezent, cât și în viitor, de modul în care se dezvoltă parteneriatul părinte – elev – profesor. O școală performantă este o școală în care este promovată, susținută și dezvoltată o legătură puternică între profesori și părinți. Este un parteneriat în care, nu trebuie uitat niciodată, că nucleul este elevul.

Bibliografie:

Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice prin activități de mentorat – Modulul „Recuperarea rămănerii în urmă la matematică”

Profesorul de succes, Ion-Ovidiu Pânișoară, Editura Polirom, 2009
Didactica modernă. Miron Ionescu, Ioan Radu, Editura Dacia, Cluj, 2001

Mic ghid de învățare rapidă și eficientă, Nicolae Ploscariu, editura Delfin, 2017

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice